

PACTE PER A LA COORDINACIÓ DELS GOVERNS LOCALS EN L'ÀMBIT DEL PLA TERRITORIAL METROPOLITÀ DE BARCELONA

INTRODUCCIÓ

El Pla Territorial General de Catalunya estableix diversos àmbits d'actuació, el primer dels quals el defineix com a àmbit metropolità de Barcelona i és integrat per les comarques del Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental l'Alt Penedès i el Garraf.

Sobre aquest àmbit hi operen diversos governs locals i entitats de caràcter supramunicipal i supracomarcal, fonamentalment les tres següents:

- la **Diputació de Barcelona**, organisme establert a l'ordenament jurídic de l'Estat i que té com a funció principal el suport i la cooperació municipal. El seu àmbit territorial és superior al de la regió ja que inclou també la major part de les comarques anomenades de la Catalunya Central.
- La **Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana** de Barcelona: és una institució d'associació voluntària de la qual formen part 31 municipis, és a dir Barcelona i la majoria dels que es troben al seu entorn immediat. El seu àmbit és doncs inferior en extensió al de la regió. Té per finalitat l'harmonització del món local metropolità prestant un seguit de serveis adequats a tal fi.
- L'**Arc Metropolità**: agrupació inicialment formada per 7 ciutats: Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès, Martorell, Terrassa, Sabadell, Granollers i Mataró, les quals es troben disposades en forma d'arc al voltant de l'Àrea Metropolitana. Desitgen reforçar el sistema territorial de caràcter poli-cèntric, articulat al voltant de *ciutats madures* amb una potent realitat demogràfica, econòmica, industrial i tecnològica. Actualment, es troba en procés de constitució com a Comunitat de Municipis de l'Arc Metropolità de Barcelona.

JUSTIFICACIÓ

L'àmbit físic del Pla territorial metropolitana de Barcelona és poblat per 4,7 milions de persones, és a dir gairebé el 70% de la població catalana, sobre el 10% del territori; i damunt seu gravita la major part de l'activitat econòmica catalana, el que la converteix, sense cap mena de dubte, en una de les àrees més dinàmiques de l'Europa meridional i del Mediterrani. Actualment planen damunt d'aquest àmbit tot un seguit de decisions i actuacions que tindran gran transcendència de cara al seu futur i al de tot el país.

En aquest territori Catalunya s'hi juga bona part de les seves expectatives de futur, de manera que segons com es configuri la seva organització territorial, de com s'endegui el planejament, l'habitatge i la protecció dels espais lliures, si es dona resposta adequada a l'enorme necessitat d'inversió en infraestructures i serveis, etc; s'avançarà cap a la configuració d'un país, un territori i una metròpoli amb les característiques de societat cohesionada, competitiva i sostenible o, per contra, s'hi pot experimentar la frustració i el desencís de quedar-se enrere.

Fins ara, els ajuntaments han estat, en general, poc protagonistes de les decisions de política territorial relacionades amb el medi ambient, el transport, les infraestructures o l'habitatge. I això es així perquè malgrat l'interès dels governs locals, aquests no han tingut eines per intervenir en la planificació de caràcter supramunicipal. Aquesta escala de treball territorial, no estrictament municipal, és cada vegada més important en una àrea, com la de Barcelona i el seu entorn, on el que passa al territori està interrelacionat i on les dinàmiques urbanes desborden a bastament els termes municipals.

Entre els factors que han dificultat una major participació de l'administració local en aquests afers cal fer esment, en primer lloc, de la seva manca de competències en la matèria i, en el segon, de la centralització portada a terme pels governs de la Generalitat. D'altra banda, la inexistència d'una organització territorial consensuada per totes les forces polítiques ha estat també un aspecte que ha impedit la participació dels governs locals en la planificació territorial a Catalunya.

L'aprovació del projecte de nou Estatut i l'intens debat polític que s'ha desenvolupat al voltant dels temes de l'organització territorial ofereix al món local una conjuntura favorable per abordar plantejaments i maneres de treballar llargament reivindicades pels municipis de la regió de Barcelona. Alhora s'obre, especialment per mitjà de les institucions de caràcter supramunicipal, la possibilitat de treballar coordinadament i de participar conjuntament amb la Generalitat per tal de dotar el territori de la regió de Barcelona d'una política territorial consensuada.

La revisió de l'organització territorial figura en l'agenda del govern actual de la Generalitat i ha estat recollida en el projecte de nou Estatut de Catalunya que en el seu article 83.1 diu: *Catalunya estructura la seva organització territorial en municipis i vegueries. A l'article 90.1 s'especifica que La vegueria és l'àmbit territorial específic per a l'exercici del govern intermunicipal de cooperació local... També és la divisió adoptada per la Generalitat per l'organització territorial dels seus serveis.* Aquesta futura organització territorial de Catalunya serà doncs un fet de gran transcendència

per al món local ja que definirà la seva relació amb la Generalitat per tal de poder garantir els més alt grau d'eficàcia en la gestió pública aplicada al territori.

Donada, doncs, aquesta situació, les tres entitats esmentades a la introducció d'aquest document convenen a establir una coordinació entre elles per fer sentir la seva veu i influir positivament sobre els organismes de l'administració de la Generalitat i de l'Estat que decideixen i actuen en el territori. Entre les qüestions de més actualitat és oportú subratllar les següents:

- **el pla territorial metropolità de Barcelona**

D'acord amb els àmbits definits al Pla Territorial General de Catalunya, s'han de redactar els corresponents plans territorials parcials. Pel que fa a l'àmbit metropolità de Barcelona, la redacció d'aquest pla correspon al Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat mitjançant la Comissió d'Ordenació Territorial Metropolitana de Barcelona que, d'acord amb la llei 7/1987, és l'encarregada de formular-lo. Malgrat la inactivitat que fins el dia d'avui ha patit la tramitació de l'esmenat pla, el nou Govern de la Generalitat ha reactivat la seva redacció amb la voluntat d'iniciar el seu tràmit durant la present legislatura. En tot cas, el pla territorial parcial metropolità és una obligació pendent que la Generalitat ha de donar resposta de manera coordinada amb l'administració local.

- **les infraestructures de mobilitat i ambientals**

El dèficit d'inversió en infraestructures al territori català és crònic, de manera que cal un esforç inversor extraordinari, una planificació acurada i, alhora, un encaix correcte amb el territori, el medi ambient i el paisatge. Un element clau per l'estructuració i sostenibilitat del territori són les infraestructures de transport públic, en aquest sentit està en marxa el Pla Director d'Infraestructures 2001-2010, però cal ja projectar-ne de noves. També són bàsiques algunes actuacions de gran abast com el TGV, l'ampliació i els accessos del port i l'aeroport, o la decisió sobre el quart cinturó, entre d'altres. En relació les polítiques ambientals, les infraestructures de subministrament d'aigua i les de gestió de residus es porta un dèficit que cal corregir de seguida, com també cal millorar i ampliar les de sanejament, les energètiques i les de telecomunicacions.

- **els espais lliures**

Els espais lliures, més enllà de contenir elements d'especial valor ecològic, socioeconòmic o paisatgístic, constitueixen la matriu que sosté tots els processos territorials. En aquest sentit, el correcte funcionament del conjunt dels espais lliures assegura no només el manteniment dels serveis i béns ambientals, sinó també de la dinàmica adequada del conjunt del territori. En l'espai metropolità de Barcelona, on el fenomen urbà s'estén amb molta força, les constriccions imposades per les lògiques urbanes i infraestructurals sobre els àrees naturals han comportat la seva notable transformació, i aquestes àrees resten sovint fragmentades i degradades. La garantia de l'equilibri territorial passa inevitablement perquè el Pla Territorial estableixi un veritable sistema d'espais lliures, l'instrument per capgirar tendències indesitjades i evitar el col·lapse del conjunt del territori.

• els sistemes urbans : les polítiques de sòl i habitatge i l'espai públic

La regió metropolitana s'ha de configurar com una xarxa de ciutats constituïda per diferents sistemes urbans. Entre aquests, el pla haurà de facilitar mecanismes de coordinació supramunicipal de les polítiques de sòl i habitatge, així com proposar els que tenen millors condicions per acollir nova població fomentant la creació de nous habitatges -en quantitat suficient i assequibles- així com en la dotació de sòl per a activitats productives que facilitin la creació de nous llocs de treball. En aquest sentit es prioritzarà un model urbà poli-cèntric, compacte, funcionalment complex i socialment cohesionat, amb especial atenció a la utilització eficient de les actuals àrees urbanes, a la renovació i rehabilitació dels teixits urbans, i a la disposició més eficient i equilibrada dels grans equipaments sanitaris, educatius i esportius. Cal finalment garantir la qualitat de l'espai públic i del sistema de mobilitat per acabar d'afavorir la cohesió social.

Ens trobem, doncs, en un moment crucial davant del qual el món local s'ha de posar d'acord per aconseguir que les coses vagin en la direcció desitjada. Aquest món, el local, està especialment ben situat per intuir els reptes i les tendències del futur immediat, tant per la seva visió de proximitat sobre la realitat com pel coneixement del dia a dia de les necessitats i les aspiracions ciutadanes. Les entitats supralocals que proposen aquest pacte han d'estar capacitades per donar resposta a les qüestions d'un àmbit territorial més gran que el de cada municipi i que els afecten a tots de manera similar i conjunta.

PROPOSTA

A la vista de tot el que s'ha exposat, es proposa signar un pacte de coordinació entre les tres entitats. L'esperit del pacte és la voluntat d'acord, de treballar junts, d'obtenir concertació i complicitat. L'objectiu és establir mecanismes de trobada, anàlisi, debat, i adopció de consens sobre totes aquelles qüestions d'interès comú que afecten el territori. Perquè això sigui possible, cal instituir un marc de relació estable el que es concreta en la creació de les dues comissions següents:

- **Comissió institucional** dels governs locals de l'àmbit del Pla territorial metropolità de Barcelona, formada per nou persones electes, tres per de cada una de les entitats: actuaran com a representants màxims de les institucions respectives a la Comissió. La seva missió serà impulsar, dirigir i fer el seguiment de la comissió de coordinació. La presidència es renovarà anualment i serà rotativa de manera que recaurà cada any en un representant d'una institució diferent de la de l'any anterior.
- **Comissió de coordinació**, formada per un màxim de dotze persones, electes i/o tècnics, quatre en representació de cada entitat. Podrà anomenar una persona amb el càrrec de coordinador general, que no cal que sigui un dels membres de la Comissió. Així mateix, podrà demanar l'assessorament d'experts en funció dels temes a abordar o també crear comissions de treball amb l'objectiu d'estudiar i redactar informes sobre totes aquelles qüestions que es cregui oportú de tractar amb més profunditat. La comissió de coordinació es reunirà cada cop que sigui necessari i, com a mínim, amb periodicitat trimestral.

Aquest Acord serà vigent i efectiu fins que s'hagin resolt positivament per al món local les qüestions abans esmentades, especialment pel que fa a l'organització del territori i a la planificació en l'àmbit del Pla territorial metropolità de Barcelona.

Terrassa, 24 de gener de 2006

Per la Diputació de Barcelona	Per la Mancomunitat de Municipis de l'AMB	Per l'Arc Metropolità
Celestino Corbacho Chaves President de la Diputació de Barcelona	Joan Clos i Mateu President de la Mancomunitat de Municipis de l'AMB	Pere Navarro i Morera Alcalde de Terrassa
Josep Mayoral i Antigas President delegat de l'Àrea d'Espais Naturals	Dídac Pestaña i Rodríguez Vicepresident 1r Executiu de la Mancomunitat de Municipis de l'AMB	Dora Ramon i Cabot Alcaldesa de Martorell
Jordi Labòria i Martorell President delegat de l'Àrea d'Infraestructures, Urbanisme i Habitatge	Antonio Balmón Arévalo Alcalde de Cornellà de Llobregat	Joan Antoni Baron i Espinar Alcalde de Mataró